

Bruxelles, den 23.2.2021
COM(2021) 77 final

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET
om evaluering af aftalen om operationelt og strategisk samarbejde mellem Kongeriget
Danmark og Den Europæiske Politienhed

{SWD(2021) 22 final}

DA

DA

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET

om evaluering af aftalen om operationelt og strategisk samarbejde mellem Kongeriget Danmark og Den Europæiske Politienhed

Indledning

Aftalen om operationelt og strategisk samarbejde mellem Kongeriget Danmark og Den Europæiske Politienhed (herefter "aftalen")¹ fastlægger de retlige rammer for Danmarks samarbejde med Europol. I henhold til aftalens artikel 25 skal Kommissionen evaluere aftalens bestemmelser, navnlig aftalens operationelle effektivitet og Danmarks overholdelse af aftalens regler om databeskyttelse.

Indtil den 1. maj 2017 deltog Danmark fuldt ud i Rådets afgørelse om oprettelse af Den Europæiske Politienhed (Europol)². I henhold til protokol nr. 22 om Danmarks stilling³ har Danmark en fravalgsordning hvad angår al EU-lovgivning om retlige og indre anliggender, der er vedtages efter Lissabontraktatens ikrafttræden den 1. december 2009⁴. Forordning (EU) 2016/794 om Den Europæiske Unions Agentur for Rets håndhævelsessamarbejde (Europol)⁵, der blev vedtaget i 2016, erstatter Rådets afgørelse. Den trådte fuldt ud i kraft den 1. maj 2017. På grund af fravalgsordningen og som følge af et negativt resultat af en folkeafstemning den 3. december 2015 om spørgsmålet om, hvorvidt Danmarks fravalgsordning på området retlige og indre anliggender burde ændres, kan Danmark ikke deltage i forordningen.

Efter folkeafstemningen i Danmark den 3. december 2015 udsendte Kommissionens formand, formanden for Det Europæiske Råd og Danmarks statsminister den 15. december 2016 en erklæring⁶ om, at de var enige om "*nødvendigheden af operationelle ordninger, der kan mindske de negative virkninger af Danmarks udtræden af Europol den 1. maj 2017, til fælles gavn for Danmark og resten af Den Europæiske Union i bestræbelserne på at bekæmpe grov og organiseret grænseoverskridende kriminalitet og international terrorisme. Sådanne ordninger skal være specifikke for Danmark og på ingen måde svare til fuldt medlemskab af Europol med adgang til Europolis datalagre eller fuld deltagelse i Europolis operationelle aktiviteter og database eller stemmeret i Europolis ledende organer. De skal*

¹ <https://www.europol.europa.eu/publications-documents/agreement-operational-and-strategic-cooperation-between-kingdom-of-denmark-and-europol>.

² Rådets afgørelse 2009/371/RIA af 6. april 2009 om oprettelse af Den Europæiske Politienhed (Europol) (EUT L 121 af 15.5.2009, s. 37).

³ EUT C 326 af 26.10.2012, s. 299.

⁴ Lissabontraktaten om ændring af traktaten om Den Europæiske Union og traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab (EUT C 306 af 17.12.2007, s. 1). Hidtil har Danmark ikke gjort brug af den mulighed, der er fastsat i del IV i protokol nr. 22, som ville gøre det muligt for Danmark at deltage fuldt ud i Europolforordningen.

⁵ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/794 af 11. maj 2016 om Den Europæiske Unions Agentur for Rets håndhævelsessamarbejde (Europol) og om erstatning og ophævelse af Rådets afgørelse 2009/371/RIA, 2009/934/RIA, 2009/935/RIA, 2009/936/RIA og 2009/968/RIA (EUT L 135 af 24.5.2016, s. 53).

⁶ Erklæring fra Europa-Kommissionens formand, Jean-Claude Juncker, Det Europæiske Råds formand, Donald Tusk, og Danmarks statsminister, Lars Løkke Rasmussen, Bruxelles, den 15. december 2016, Europa-Kommissionens pressemeddelelse IP/16/4398.

imidlertid sikre et tilstrækkeligt niveau af operationelt samarbejde, herunder udveksling af relevante data, underlagt passende sikkerhedsforanstaltninger".

Aftalen fastlægger de retlige rammer for Danmarks samarbejde med Europol, som der henvises til i erklæringen af 15. december 2016. Den trådte i kraft den 30. april 2017, således at man undgik en lakune som følge af ændringen den 1. maj 2017 af Danmarks status fra en medlemsstat til et tredjeland i forholdet til Europol. Folketinget vedtog den 27. april 2017 lov nr. 411 om Den Europæiske Unions Agentur for Rets håndhævelsessamarbejde (Europol), der giver den danske regering mulighed for at indgå aftalen. Europa-Parlamentet vedtog en beslutning den 27. april 2017⁷. Rådet gav Europol bemyndigelse til at indgå aftalen den 28. april 2017⁸.

Det fremgår klart af betragtningerne i aftalen, at den har til formål at "*mindske de negative virkninger af Danmarks udtræden af Europol*" ved at etablere et samarbejde på "*et niveau, der som minimum svarer til*" niveauet for andre tredjelandslande, der har indgået lignende aftaler med Europol (betragtning 3).

Et særligt træk ved aftalen er Danmarks særlige stilling som EU- og Schengenmedlemsstat. Danmarks særlige stilling som EU-medlemsstat afspejles i aftalens betragtning 4. I betragtning 5 anføres det, at Danmark er en del af Schengenområdet og gennemfører Schengenreglerne fuldt ud i sin nationale lovgivning. Endvidere fremgår det af betragtning 6, at Danmark er en del af den såkaldte nordiske pasunion sammen med de andre nordiske lande, hvoraf to lande er EU-medlemsstater og to lande er associeret i gennemførelsen af Schengenreglerne og den videre udvikling heraf.

Forberedelse af evalueringen og rapporten

- Kommissionen sendte et spørgeskema til Justitsministeriet og Datatilsynet. Justitsministeriet har sammen med Rigspolitiet fremsendt skriftlige udkast til svar på spørgeskemaet. Datatilsynet takkede Kommissionen for at have fået mulighed for at give feedback på spørgeskemaet og meddelte Kommissionen, at det ikke havde undersøgt, hvordan aftalen var blevet gennemført af Rigspolitiet. Det fandt derfor, at Justitsministeriet og Rigspolitiet på dette tidspunkt var bedre i stand til at besvare det.
- Kommissionen havde udvekslinger med repræsentanter for Justitsministeriet, Rigspolitiet, herunder dets databeskyttelsesrådgiver, Datatilsynet samt repræsentanter for Europol, der er ansvarlige for anvendelsen af aftalen, herunder analytikere, der anvender og har adgang til de oplysninger, der udveksles i henhold til aftalen, og repræsentanter for Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse, som fører tilsyn med behandlingen af personoplysninger i Europol.
- Justitsministeriet gav adgang til sine redegørelser til Folketinget om status over dansk politis situation i forhold til Europol (for perioden 1. maj 2017-december 2019).

⁷ Europa-Parlamentets lovgivningsmæssige beslutning af 27. april 2017 om udkastet til Rådets gennemførelsesafgørelse om godkendelse af Den Europæiske Politienheds (Europol) indgåelse af aftalen om operationelt og strategisk samarbejde mellem Kongeriget Danmark og Europol (07281/2017 — C8-0120/2017-2017/0803 (CNS)), P8_TA (2017) 0136.

⁸ 7281/1/17 REV 1 af 28. april 2018.

- Kommissionens konklusioner indgik i det ledsagende arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene, der også blev sendt til Justitsministeriet og Europol, og som gav dem mulighed for at fremsætte bemærkninger om unøjagtigheder og pege på oplysninger, som ikke kan videregives til offentligheden.

Konklusioner

Det fremgår af aftalens artikel 25, at evalueringen navnlig skal omhandle aftalens operationelle effektivitet samt Danmarks overholdelse af aftalens regler om databeskyttelse

Evalueringen har vist, at aftalen, som giver Danmark en særlig status sammenlignet med andre tredjelande, indeholder bestemmelser om et samarbejde mellem Danmark og Europol, som har opfyldt det overordnede mål om at etablere samarbejdsrelationer mellem Danmark og Europol i forbindelse med bekæmpelsen af terrorisme og grov grænseoverskridende kriminalitet og har mindsket de negative virkninger af Danmarks udtræden af Europol den 1. maj 2017.

Dette skyldes især den forbedrede service, som Danmark gennem dedikerede dansktalende udstationerede nationale eksperter modtager med henblik på under Europols myndighed at behandle danske anmodninger om på 24/7 basis at registrere, indhente og krydstjekke oplysninger. Både Danmark og Europol anerkendte udtrykkeligt, at udstationeringen af dansktalende nationale eksperter i Europol har vist sig at være en vellykket måde at håndtere disse opgaver på. Samtidig anerkendte begge parter også, at der på grund af begrænsningerne i aftalens artikel 10, stk. 6, for så vidt angår de opgaver, der varetages af de danske udstationerede nationale eksperter i Haag og i Danmark, er plads til forbedringer for at gøre samarbejdet mere effektivt.

I henhold til aftalen skal Danmark anvende de databeskyttelsesgarantier, der er fastsat i aftalen, samt gennemførelsesbestemmelserne til EU's retshåndhævelsesdirektiv⁹. Den danske retshåndhævelseslov er den retsakt, der har til formål at gennemføre EU's retshåndhævelsesdirektiv. Den trådte i kraft den 30. april 2017. Rigspolitiet har udpeget en databeskyttelsesrådgiver for det danske politis behandling af personoplysninger inden for lovens anvendelsesområde. Databeskyttelsesrådgiveren har bl.a. fået til opgave at overvåge overholdelsen af EU's retshåndhævelsesdirektiv.

I løbet af evalueringsperioden behandlede Danmark og Europol et par databeskyttelsesrelaterede spørgsmål. De vedrørte oplysninger fra Danmark, som blev rettet, umiddelbart efter at Danmark havde modtaget meddelelser fra Europol om sagen.

Rigspolitiet er med tilslutning fra sin databeskyttelsesrådgiver af den opfattelse, at Danmark effektivt har gennemført og i praksis anvendt både retshåndhævelsesdirektivets og aftalens krav med hensyn til beskyttelse af personoplysninger, der modtages i henhold til aftalen.

⁹ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2016/680 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med kompetente myndigheders behandling af personoplysninger med henblik på at forebygge, efterforske, afsløre eller retsforfølge strafbare handlinger eller fuldbyrde strafferetlige sanktioner og om fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af Rådets rammeafgørelse 2008/977/RIA (EUT L 119 af 4.5.2016, s. 89).

Kommissionen mener derfor, at aftalen har været effektiv med hensyn til at fastlægge operationelle ordninger og således har mindsket de negative virkninger af Danmarks udtræden af Europol den 1. maj 2017, til fælles gavn for Danmark og resten af Den Europæiske Union i bestræbelserne på at bekæmpe grov og organiseret grænseoverskridende kriminalitet og international terrorisme.

Kommissionen mener også, at aftalens bestemmelser om databeskyttelse er blevet anvendt korrekt.

Kommissionen har ikke fundet, at der i aftalen er nogen begrænsninger, som er til hinder for, at den kan gennemføres effektivt.